

GAZTEBI (Gazte Basic Income) proiektuaren memoria

1) AURREKARIAK

Proiektu hau UPV/EHuren 18/10 Proiektu Estrategikotik dator (PES). *ToShare Addressing technological transformations: exploring and sharing knowledge to co-create a Strategy for a diverse, inclusive, sustainable and smart Europe* proiektu europarraren koordinazioarekin hasi zen, eta 2018ko martxoaren 13ko Horizon deialdian aurkeztu zen, baina ez zen onartu. Ondoren, 2020ko abuztuaren amaieran, eta Unconditional Basic Income Europe (UBIE) elkartearen koordinaziopean, *Sharing a new European Union for Citizens* proiektua aurkeztu zen "Europe for Citizens 2014-2020" programaren "Democratic engagement and civic participation" (Strand 2) deialdira: "Civil Society Projects", 100 puntutik 78 lortu arren, ez zen onartu. Hala ere, bi proiektuak egiten parte hartzea oso baliagarria izan da GAZTEBI proiektu hau abian jartzeko, bai talde sustatzaileak metatutako esperientziagatik, bai beste ikertzaile batzuekin harremanetan jartzeko aukeragatik.

2) AUKERA ETA IZAERA ESTRATEGIKOA

Badira urte batzuk Baldintzarik Gabeko Oinarrizko Errenta pobrezari aurre egiteko eta bizi-baldintza duinak izateko eskubide unibertsala bermatzeko gai den proposamen ekonomiko alternatibo gisa planteatzen ari dela; hala ere, Covid-19ren pandemiaren azken aldi honetan areagotu da neurri horrengatik interes soziala, agerian geratu baita, inoiz baino ageriago, bermatutako diru-sarrera bat izateko beharra, lan-merkatuan eragina izan dezaketen inguruabarrak gorabehera, 2021eko maiatzean planteatu duten bezala, 35 euskal ikertzaile ospetsuk [Kobid-19aren Liburu Zurian](#). Horren erakusgarri da, esaterako, [Europako Herritarren Ekimena](#), Europar Batasuneko kide diren herrialdeetan Baldintzarik Gabeko Oinarrizko Errenta ezartzea eskatzeko sinadurak biltzen ari dena, bai eta Euskal Autonomia Erkidegoan abian jarri den [Legegintzako Herri Ekimena](#) ere.

Gainera, 2018ko urtarrilaren 23an, Europako Kontseiluaren Parlamentu Batzarrak ebazpen bat onartu zuen, non, beste akordio batzuekin batera, bere 47 estatu kideek Oinarrizko Errenta Unibertsalak eskubideak eta gizarte-kohesioa lortzeko bidean aurrera egitea ahalbidetuko zuten jarduerak sustatzera animatu baitzituen. Zehazki, Gizarte Gaietarako, Osasunerako eta Garapen Jasangarrirako Batzordearen txostenaren laburpenean, Nunzia Catalfo andrea kontalari zela, honako hau esan zuen: "*Pobreziarekin eta giza duintasuna etengabe ahultzen duten desberdintasunen igoerarekin, Europako herrialde gehienak guztiontzako*

bizi-maila duina bermatzeko borrokan ari dira. Oinarrizko diru-sarrerera, edo herritartasunekoa, gizarte-segurantzako modu bat da, herritar bakoitzari bizitzeko diru-kopuru erregular bat eman diezaiokeena. Unibertsaltzat, indibidualtzat, baldintzarik gabekotzat eta bizitza duina eta gizartean parte hartzea bermatzeko nahikotzat definituta, erabateko pobrezia arintzen lagunduko luke, eta, aldi berean, lan egiteko pizgarriak kenduko lituzke. Lan ez-estandarrean lan egiten duten eta lana partekatzen duten pertsonen eta azpienplegatuen diru sarrerak osa ditzake. Oinarrizko diru-sarrerera bat sartzeak guztientzako aukera berdintasuna bermatu ahal izango luke, gizarte prestazio, zerbitzu eta programen mosaikoa baino modu eraginkorragoan. "

Horregatik, proiektu honek galdera honi erantzun nahi dio: ahalbidetzen al du baldintzarik gabeko oinarrizko errenta bat gazteek beren bizi-proiektuari baldintza hobeagoetan aurre egitea?, eta EHUn ikasten ari diren edo berriki egin duten gazteen iritzia ezagutu nahi du, eta, ahal izanez gero, Europako beste unibertsitate batzuetako erantzunekin alderatu.

Banakako galdetegia eta *focus group* direlakoan galdetegia egiteko, ikerketa teoriko bat egingo da oinarrizko errenta batek gazteriari ikuspegi sozial eta ekonomikotik nola eragingo dion jakiteko. Horretarako, bilerak egingo dira Euskal Autonomia Erkidegoko eragile publiko eta pribatuekin, bai eta Europako unibertsitateetako ikertzaileekin ere. Era berean, proiektuaren ondorioak atera aurretik, eragile horiekin partekatuko dira inkesten emaitzak.

Azkenik, azpimarratu behar da proiektu estrategiko hau bat datorrela UPV/EHUren Garapen Iraunkorraren aldeko 2030 EHUagendarekin (2019-2025), zeina, aldi berean, Nazio Batuen Erakundearen Garapen Jasangarrirako 2030 Agendan (2015) oinarritzen baita. Agenda horretan 17 helburu planteatzen dira, ekonomiaren, gizartearen eta ingurumenaren arloak modu integratuan hartzen dituzten helburuekin. Zehazki, Oinarrizko Errenta, prestazio indibidual, unibertsal eta baldintzarik gabeko prestazio gisa, pobreziaaren atalasetik gorako zenbatekoari dagokionez, horri amaiera ematea (GIJ 1. maila), gosearekin amaitzea (GIJ 2. maila), osasuna eta ongizatea sortzea (GIJ 3. maila), kalitatezko hezkuntza lortzeko denbora izatea (GIJ 4. maila), genero berdintasunean aurrera egitea (5. GIJ), energia eskuragarria eta ez-kutsatzailea eskuratzea (7. GIJ), ahalduntzea lan duina lortzeko eta hazkunde ekonomikoan laguntzeko (8. GIJ), aberastasuna banatzea eta desberdintasunak murriztea lortzea (10. GIJ), hiri eta komunitate jasangarriak bultzatzea (11. GIJ), ekoizpen eta kontsumo arduratsuekin bat egitea (12. GJH), ingurumena errespetatzen duen bizimoduarekin bat egitea (13. GJH), bakea, justizia eta erakunde sendoak ahalbidetuko dituzten baldintza materialak sortzea (16. GJH), eta hori lortzeko sareak eta aliantzak osatzea (17. GJH).

1) EREMUA ETA HELBURUAK

Azken urteotan UPV/EHUn ikasi duten ikasle gazteen iritzia aztertuko du ikerketak, eta emaitzak Europako beste unibertsitate batzuetako antzeko ikerketekin alderatzeko aukera emango du.

Helburuak:

- **Ikuspegi sozial eta ekonomikotik oinarrizko errenta batek gazteei nola eragin diezaiekeen jakiteko esparru teorikoa egitea.**
- **Gazteek oinarrizko errenta batek zer eman liezaiekeen eta beren bizi-proiektuari nola aurre egingo lioketen aztertzea.**
- **Sinergiak ezartzea erakunde publikoen eta gazteen artean, gazteek gazteen beharretara hobeto egokitzen den denbora erabiltzen lagun dezaketela egiaztatzeko.**

2) FASEAK

1. Esparru teorikoa

I. Egungo euskal gazteriaren azterketa zabala egitea. Ez bakarrik lanaren/enpleguaren ikuspegitik, baita, gazteria bezala, kezkatzen gaituzten hainbat alderdiri dagokienez ere: emantzipazioa, erakunde publikoen legitimitatea (tokikotik globalera), krisi demokratikoa, etorkizuneko proiektu propioa (mendekotasun-autonomia erlazioa), emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna, gazteen ahalduntzea, krisi ekologikoa, zainketen krisia, etab.

II. Oinarrizko errenta bat gazteen ikuspegiarekin bat datozen etorkizuneko alternatibak eskaintzeko tresna egokia izango litzatekeen aztertzea. Zer suposatuko luke gazteek dituzten erronkentangat oinarrizko errenta bat ezartzeak? Zer eszenatoki ireki ditzake oinarrizko errenta batek euskal gazteentzat?

III. Esparruan ikuspegi ekonomikoa ezartzea. Oinarrizko errentak aldaketa kultural sakonak eskatzen ditu eta, horietako bat, hain zuzen ere, inbertsio gisa ulertzea da, eta ez gastu gisa. Osasunean edo hezkuntzan inbertitzen dugunean, inork ez du zalantzan jartzen egindako "gastua" (are gutxiago pandemiak inbertsio horiek duten garrantzia erakutsi digunean) eta, hala ere, oinarrizko errentaz ari garenean, galdetzen den lehenengo gauza da "eta hori zenbat kostatuko litzateke?". Ongi, galdera aldatu eta inbertsioaz hitz egiteko unea da. Inbertsio horrek gure bizitzako alderdi askori eragingo lieke, baina, kasu honetan, zentratu gaitezen arlo

ekonomikoan. Azter dezagun ikuspegi ekonomikoa duen oinarrizko errenta batek ekarriko lukeen inbertsio soziala. Zer suposatuko luke euskal gazteen garapen ekonomikorako oinarrizko errentak?

2. Landa-lana

A) Erakunde publiko eta antolakundeekin:

Hainbat erakunde publiko eta erakunderekin lankidetzan arituz (besteak beste, UPV/EHUko enplegu-zentroak, sindikatuak eta Garapen patronala, Novia Salcedo, IVAP, Bolunta, Gazteriaren Euskal Kontseilua), bilera birtualen bidez, gai hauei buruzko ekarpenak ezagutzeko:

I. Zer diagnostiko egin dute erakunde eta instituzio publikoek euskal gazteen egungo egoerari eta premiei buruz?

II. Zer ondorio izan ditzake oinarrizko errenta bat ezartzeak enpleguaren hainbat alderditan (lan-baldintzak, lanaldi-murrizketa, produktibitatea eta zerbitzuaren kalitatea handitzea...), baina baita gazteen bizitzako beste alderdi batzuetan ere (emantzipazioa, hezkuntza, komunitatean parte hartzea, etab.)?

III. Zer laguntza eskain dezake eremu publikoak denbora gazteen beharretara hobeto egokitzeke? Zer laguntza mota eskain dezakete oinarrizko errenta bat ezartzean?

Horrek aukera emango du galdetegia eta eztabaida-gaiak aberasteko gazteekin. Gazteen iritziaren emaitzak ezagutu ondoren, erakunde publikoekin eta erakundeekin partekatuko dugu, etorkizuneko agertoki horietan lan egiteko sinergiak ezartzeko.

B) Gazteekin:

UPV/EHUko ikasle eta ikasle egresatu gazteekin lan egingo da, egungo testuinguruari eta etorkizuneko itxaropenei buruz dituzten pertzepzioak ikertzeko, bai eta oinarrizko errenta bat ezartzeak beren finantza segurtasuna bermatzeko eta garapen pertsonal, profesional eta komunitarioan aurrera egiteko eman diezazkiekeen aukerak ikertzeko ere.

I. Gazteek beren etorkizunari buruz dituzten ikuspegiak eta lanari eta lan merkatura sartzeari buruz dituzten ikusmoldeak aztertzea, bai eta gizarte eraldaketari buruz dituzten ikusmoldeak eta jarrera fatalistak eta etorkizunari begira itxaropentsuak diren jarrerak erakustea eta egungo sistema

eraldatzeko eta gizarte-aldaketa positiboa sortzeko duten gaitasuna ere.

- II. Oinarrizko errenta batek gazteei finantza-segurtasun nahikoa emango liekeen aztertzea, beren oinarrizko beharrak bermatuko dituzten hileko diru-sarrera finkoekin beren garapen pertsonalean askatasunez aurrera egin dezaten, besteren konturako lan batetik datorren soldata baten mende egon gabe. Adibidez: ikasle gisa ematen duen denbora luzatzea, beste lurralde batera joatea, bokazio-proiektu propioa edo beste pertsona batzuekin partekatua garatzea burujabetza handiagoa izan dezaten, lanaldia murriztea aisialdirako edo ordaindu gabeko lanerako denbora gehiago emateko, jatorrizko familiarik emantzipatzea.**
- III. Nola uste du euskal gazteriak oinarrizko errenta batek lagundu dezakeela gizarte gisa XXI. mendean ditugun erronkei aurre egiten? Aztertuko dugu ea gazteek ulertzen duten oinarrizko errenta bat datorrela, besteak beste, krisi ekologikoari, zaintza-krisiari edo desberdintasun handien murrizketari aurre egiteko helburuekin.**

Gai horiek lantzeko, *focus group* egingo da gazte sektore desberdinekin, bai eta galdetegi kuantitatibo bat ere, euskal gazteen lagin zabal batekin, etorkizunari eta Oinarrizko Errentari buruz dituzten usteak sistematikoki aztertzeko eta, ahal bada, Europako beste unibertsitate batzuetan antzeko ikerketetan jaso daitezkeen datuekin alderatzeko.